

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія правових фундаментальних та професійно-практичних
дисциплін**

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальність 081Право
освітня програма Право**

Програма з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю 081 Право.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Арміне МЕЛКОНЯН, викладач, спеціаліст.

Програму затверджено на засіданні циклової комісії правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін.

Протокол від «__» _____ 2022 року №__.

Голова циклової комісії
_____ Олена ШАЙХАСВА

Програму погоджено із заступником директора з навчально-виховної роботи

_____ Алла ДИКАНЬ
« _____ » _____ 2022 р.

1. Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» складена відповідно до освітньо-професійної програми за спеціальністю 081 Право.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процесуальні дії і пов'язані з ними процесуальні відносини суду та інших учасників судового процесу, які виникають під час здійснення правосуддя у адміністративних судах, а також з приводу захисту порушених, оспорюваних чи невизнаних прав, свобод чи інтересів.

Міждисциплінарні зв'язки: «Теорія права», «Організація судових та правоохоронних органів», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Адміністративне право».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування знань про розгляд адміністративними судами справ у порядку адміністративного судочинства, реалізацію права на справедливий в суд в контексті адміністративної юрисдикції, особливості позовного та інших видів проваджень.

1.2. Завдання:

а) науково-юридичне: прищеплення студентам комплексу знань, умінь та навичок щодо засад справедливого, неупередженого та своєчасного вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. У кожній темі розробником програми наведено значний список літературних джерел, що дає змогу орієнтуватися у літературному просторі теми, яка вивчається, і здійснювати самоосвіту;

б) загальноосвітнє: вивчення теоретичних понять адміністративного судочинства, а також його особливостей в залежності від сфери суспільного життя, забезпечення охорони інтересів держави і особи тощо;

в) виховне: формування у студентів ціннісних орієнтирів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості; сприяння усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формування високого рівня правової свідомості та правової культури, професійних та особистісних якостей.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- головні нормативні і науково-методичні основи здійснення адміністративного судочинства;
- поняття та особливості адміністративної юстиції;
- генезис запровадження адміністративної юстиції в Україні;
- особливості впливу різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань адміністративного процесу, як основи стабільності правопорядку та престижу правосуддя;
- поняття та види адміністративної юрисдикції та підсудності адміністративних справ;
- поняття процесуальної правосуб'єктності та види суб'єктів адміністративного судочинства, їх права та обов'язки в адміністративному судочинстві;
- засади організації адміністративного судочинства;
- порядок провадження в суді першої інстанції та перегляд судових рішень;
- особливості провадження з окремих категорій адміністративних справ;

- процесуальний порядок виконання судових рішень та заходи процесуального примусу;

уміти:

- тлумачити та застосовувати чинне адміністративне законодавство;
- правильно реалізовувати його норми до конкретних правових ситуацій;
- готувати проекти відповідних процесуальних документів (адміністративний позов, відзив, відповідь на відзив, заперечення на відповідь, клопотання тощо);
- готувати проекти документів адміністративного оскарження;
- здійснювати оцінку та узагальнення інформації щодо ефективності правосуддя у адміністративних справах та національної процесуальної системи;
- виявляти тенденції розвитку галузі адміністративного судочинства у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери цивільної юстиції на національному та наднаціональному рівнях;
- визначати, обґрунтовувати і відстоювати свою правову позицію;
- здійснювати планування правових результатів процесуальної діяльності;
- застосовувати Практику Європейського суду з прав людини при реалізації права на позов у національному судочинстві.

1.4. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: вибіркова.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1 «Загальні положення».

1. Адміністративне судочинство як форма здійснення правосуддя.
2. Джерела адміністративного судочинства.
3. Принципи адміністративного судочинства.
4. Адміністративна юрисдикція.
5. Суб'єкти адміністративного судочинства.
6. Докази та доказування.
7. Строки в адміністративному судочинстві.
8. Судові витрати.
9. Заходи процесуального примусу.
10. Забезпечення позову.

Модуль 2 «Провадження в суді першої інстанції».

11. Загальне позовне провадження.
12. Спрощене позовне провадження.
13. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

Модуль 3 «Провадження з перегляду судових рішень. Виконання судових рішень».

14. Апеляційне провадження.
15. Касаційне провадження.
16. Провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами.
17. Виконання судових рішень.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс адміністративного судочинства України 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
2. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
3. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

Основна література:

1. Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. Бевзенка В.М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г.В. Київ: В.Д. «Дакор», 2020. 13- 46 с.
2. Адміністративний процес України: навч. посібник / Бурбика М.М. Суми. СумДУ. 2019. 108 с.
3. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312 с.
4. Зошит для лекцій з адміністративного судочинства. Частина 1 /уклад. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2017. 40 с.
5. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2019. 190 с.
6. Адміністративне процесуальне право України : навчально-методичний посібник / І. О. Каргузова, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчий, Г. М. Саробаєва. Одеса : Фенікс, 2016. 400 с. 8
7. Курс адміністративного процесуального права України. Заг. частина: підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. Одеса: Фенікс, 2014. 342 с.
8. Адміністративне судочинство : навч. посібник / М.В. Ковалів, М.Т. Гаврильців, І.Б. Стахура. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2014. 596 с.
9. Адміністративне судочинство : підруч. / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Істина, 2011. 304 с.
10. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика : моногр. / [С. В. Ківалов та ін.] ; за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Одеса : Фенікс, 2013. 392 с.

Додаткова література:

1. Адміністративне судочинство України: теорія і практика: монографія. Кол. авт.; за заг. ред. О.М. Нечитайла. К. 2015. 288 с.
2. Вовк. П.В. Адміністративне судочинство як особлива форма здійснення правосуддя в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 195-198
3. Гаран О.В. Спеціальні ознаки електронних доказів у площині когнітивного кондонансу. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Правознавство. 2019. Т. 24. Вип. 1 (34). С. 125-134
4. Глуханчук О.В. Новели апеляційного провадження за новою редакцією Кодексу адміністративного судочинства України. Юридична Україна. 2018. № 7. 11-16 с.
5. Джафарова М. В. Окремі питання доказування в адміністративному судочинстві в Україні. Право і суспільство. 2020. № 5. С. 69-75
6. Джафарова М.В. Принципи адміністративного процесуального права у новітніх умовах 9 сьогодення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. № 1. С. 54-57
7. Качур І.А. Порядок розгляду адміністративних справ: у контексті стабільності адміністративного судочинства. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 3. С. 152-156
8. Крусян. А.В. Принципи судового адміністративного процесуального права України: поняття та система. Право і суспільство. 2020. № 2. Частина 2. С. 170-177
9. Миколенко О.І. Процесуальна форма в адміністративному судочинстві та проблеми законотворчості в Україні. Правова держава. 2019. № 29. 52-58
10. Миронюк Р.В. Можливості й гарантії дотримання прав та інтересів громадян в оновленій редакції Кодексу адміністративного судочинства України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. Спеціальний випуск № 3. С. 276-281
11. Обрусна С.Ю, Іванова І.В, Чубань В.С. Проблеми адміністративно-правового забезпечення електронного суду в Україні в умовах пандемії COVID-19. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С. 196-199

12. Палій Є.А. Значення та особливості спрощених проваджень в адміністративному судочинстві України. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 1. С. 144-146
13. Поляков І.С. Апеляційне провадження в адміністративному судочинстві: проблеми та нові підходи до їх вирішення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2017. Вип. 1. Том 1. С. 50-54

Інтернет-ресурси:

1. www.court.gov.ua – Судова влада України (офіційний портал)
 2. <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України
 3. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> - Верховний Суд
 4. <http://reestr.court.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
 5. <http://zakon1.rada.gov.ua> - Законодавство України.
 6. <http://echr.coe.int> – Європейський суд з прав людини.
 7. <http://www.curia.europa.eu> — офіційна сторінка Суду справедливості Європейського Союзу.
- 4. Засоби діагностики успішності навчання:** реферати, доповіді, індивідуальне опитування, тестування.